

Postopek uvajanja sprememb v zračnem prostoru

Kazalo vsebine

1. Zakonski okvir, ki ureja slovenski zračni prostor.....	3
2. Namen dokumenta	3
3. Opredelitev postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru.....	4
3.1. Načela postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru.....	5
3.2. Razlogi za zahtevo spremembe v zračnem prostoru.....	5
4. Pristojni organi.....	6
4.1. Vloge in odgovornosti Agencije za civilno letalstvo RS v postopku uvajanja spremembe v zračnem prostoru.....	6
4.2. Nadzor postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru.....	6
5. Predlagatelj spremembe v zračnem prostoru	7
5.1. Operativni vidiki.....	7
5.2. Veljavnost spremembe v zračnem prostoru	8
6. Merila za predlog spremembe v zračnem prostoru	8
7. Zahteve za predlog spremembe v zračnem prostoru	9
8. Faze postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru	9
8.1. Identifikacija potrebe po spremembi v zračnem prostoru.....	10
8.2. Uvodno srečanje (dajanje navodil).....	10
8.3. (Pod)postopek oblikovanja postopka letenja.....	10
8.4. Ocena varnosti	11
8.5. Posvetovanje o spremembi v zračnem prostoru.....	11
8.6. Pregled predlogov spremembe, ki ga opravi pristojni organ.....	11
8.6.1. Evidenca pristojnega organa za pregled predlogov spremembe.....	12
8.7. Odločitev pristojnega organa	12
8.7.1. Pogojna odobritev spremembe v zračnem prostoru	13
8.8. Izvedba spremembe v zračnem prostoru.....	13
8.8.1. Razglasitev spremembe v zračnem prostoru	13
8.9. Pregled po izvedbi	14

1. Zakonski okvir, ki ureja slovenski zračni prostor

Zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 – uradno prečiščeno besedilo in 46/16) opredeljuje osnovna načela glede slovenskega zračnega prostora:

- 2. člen opredeljuje zračni prostor in suverenost nad zračnim prostorom Republike Slovenije;
- 5. člen ministru, pristojnemu za promet, nalaga urejanje in nadzor civilnega letalstva, v skladu z določili zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, ter drugimi predpisi in pravnimi akti, ki veljajo oziroma se uporabljajo v Republiki Sloveniji;
- 5a. člen vojaškemu letalskemu nadzornem organu nalaga strokovne in nadzorne naloge povezane z vojaškim zračnim prometom;
- 11. člen določa omejitve in prepoved uporabe zračnega prostora;
- 116. člen opredeljuje ureditve navigacijskih postopkov;
- 166. člen opredeljuje ustrezne organe in njihove odgovornosti – Agencijo za civilno letalstvo RS in ministrstvo, pristojno za promet.

Zakon o zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa (Uradni list RS, št. 30/06 – uradno prečiščeno besedilo, 109/09, 62/10 – ZLet-C in 18/11 – ZUKN-A) opredeljuje zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa in ustreznih ureditev.

Uredba o izvajanju Uredbe Komisije (ES) o določitvi skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora (Uradni list RS, št. 81/13) določa pravila za zagotovitev izvajanja Uredbe Komisije (ES), št. 2150/2005 z dne 23. decembra 2005 o določitvi skupnih pravil za prilagodljivo uporabo zračnega prostora (UL L št. 342 z dne 24. 12. 2005, str. 20) za izpolnitev sodelovanja med civilnimi in vojaškimi subjekti, ki so odgovorni za upravljanje zračnega prometa in delujejo v slovenskem zračnem prostoru.

Certifikacijske specifikacije Agencije za civilno letalstvo RS določajo postopke instrumentalnega letenja in drugih pogojev za vzletanje in pristajanje zrakoplovov (glej Uradni list RS, št. 41/17).

Izvedbena uredba Komisije (EU), št. 1034/2011 z dne 17. oktobra 2011 o varnostnem nadzoru pri upravljanju zračnega prometa in izvajanju navigacijskih služb zračnega prometa (UL L št. 271 z dne 18. 10. 2011, str. 15), s spremembami, določa zahteve za uvedbo spremembe funkcionalnih sistemov izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa v zvezi z varnostjo.

Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 923/2012 z dne 26. septembra 2012 o določitvi skupnih pravil zračnega prometa in operativnih določb v zvezi z navigacijskimi službami in postopki zračnega prometa ter spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 1035/2011 in uredb (ES) št. 1265/2007, (ES) št. 1794/2006, (ES) št. 730/2006, (ES) št. 1033/2006 in (EU) št. 255/2010 (UL L št. 281 z dne 13. 10. 2012, str. 1), s spremembami (v nadaljnjem besedilu: skupna pravila letenja (SERA)), določa vsebine, ki sodijo v obseg sprememb v zračnem prostoru.

Treba je opozoriti, da lahko nekatere spremembe zračnega prostora vplivajo na okolje in v teh primerih se upošteva tudi druga zakonodaja.

2. Namen dokumenta

Ta dokument določa standardiziran postopek, s katerim se zahtevajo spremembe slovenskega zračnega prostora, se o njih posvetuje z Odborom za upravljanje zračnega prostora RS, in izvajalcem navigacijskih služb zračnega prometa (Kontrola zračnega prometa Slovenije, d. o. o.) in drugimi zadevnimi deležniki, te spremembe uveljavijo ter objavijo.

Sprememba zračnega prostora pomeni spremembo sistema delovanja izvajalcev upravljanja zračnega prometa/navigacijskih služb zračnega prometa. V zvezi s tem Agencija za civilno letalstvo RS izdaja ta

postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru za izvedbo odgovornosti in izpolnitev zahtev nacionalne zakonodaje, standardov Mednarodne organizacije za civilno letalstvo (ICAO) in zakonodaje Evropske unije.

Ta dokument določa:

- a) postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru ter vloge in odgovornosti subjektov, ki so v ta postopek vključeni;
- b) zahteve za oblikovanje zračnega prostora, ki jih mora izpolniti organizacija predlagateljica spremembe, da bi zagotovila oblikovanje, potrditev in ohranjanje struktur zračnega prostora ter postopkov instrumentalnega letenja ustrezne kakovosti za varno in učinkovito upravljanje zrakoplovov.

3. Opredelitev postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru

Sprememba v zračnem prostoru je lahko povezana z eno ali več možnostmi:

- spremembami klasifikacije zračnega prostora;
- spremembami struktur zračnega prostora (lateralne in vertikalne dimenzije);
- določitvijo ali spremembo prepovedanih, omejenih ali nevarnih območij in drugih struktur zračnega prostora;
- spremembo vrste operacije (splošni zračni promet/operativni zračni promet) znotraj obsega zračnega prostora in/ali pogojev za uporabo tega zračnega prostora;
- spremembo zagotavljanja služb zračnega prometa znotraj katerega koli obsega zračnega prostora;
- spremembo organa (izvajalca storitev), ki kontrolira dani obseg zračnega prostora;
- začasnim stanjem, ki zahteva zaščitni zračni prostor ali kot odziv na izredne razmere, če je primerno;
- bistvenimi spremembami ur delovanja obstoječih struktur zračnega prostora;
- uvedbo ali spremembami poti ATS in/ali standardnih priletnih in odletnih zračnih poti.

Strukture zračnega prostora (*Airspace structures*) vključujejo:

- kontroliran zračni prostor (*Controlled airspace*), in sicer kontrolirane cone (*Control Zones*), kontrolirana območja (*Control Areas*), terminalna kontrolirana območja (*Terminal Control Areas*) in letalske proge (*Airways*);
- omejitve zračnega prostora, in sicer nevarna, omejena ter prepovedana območja, območja obvezne uporabe radijske zveze (RMZ), območja obvezne uporabe odzivnika (TMZ), vojaška vadišča oziroma cone ter
- drugi zračni prostor, ki ga določi pristojni organ.

Postopki letenja so:

- Postopki instrumentalnega letenja, ki vključujejo:
 - poti ATS (angl. »ATS routes«);
 - pot standardnega instrumentalnega odleta (SID);
 - standardne prihodne zračne poti (STAR);
 - postopke instrumentalnega prileta (IAP), ki so lahko natančni prileti (PA), prileti z vertikalnim vodenjem (APV) ali nenatančni prileti (NPA);
 - postopke za čakanje;
 - postopke neuspelega prileta;
 - vizualno manevriranje – kroženje.

Postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru in z njim povezane dejavnosti, ki jih izvajajo vključeni subjekti, morajo biti sorazmerni z naravo in obsegom spremembe v zračnem prostoru.

Postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru se lahko ne uporablja v primerih določanja struktur zračnega prostora za namen vojaških vaj, usposabljanj, operacij ali kot odziv na neposredno varnostno grožnjo ali grožnjo nacionalne varnosti ali v primerih sprejetih ukrepov za zagotavljanje interesov v zvezi z nacionalno varnostjo (glejte tudi Načela postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru). Tovrstne strukture zračnega prostora predlagajo drugi organi v skladu z 11. členom Zakona o letalstvu.

3.1. Načela postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru

Postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru urejajo naslednja načela:

- a) Zagotoviti je treba, da so spremembe v zračnem prostoru izvedene na dosleden, enoten, temeljit in odgovoren način.
- b) Namen uvedbe spremembe v zračnem prostoru je ohraniti ali povečati varnost in, kjer je to mogoče, učinkovitost operacij zrakoplovov, ki se jo lahko meri s:
 - pretokom ali zmogljivostjo vzletno-pristajalnih stez ali poti zračnega prometa;
 - učinkovitostjo letenja – učinkovite vertikalne oziroma horizontalne poti, ki prinašajo prihranke, povezane z razdaljo, časom ali stroški;
 - enakovrednim dostopom do zračnega prostora in souporaba zračnega prostora med uporabniki;
 - enostavnostjo prehodov med kontrolorji ali sektorji zračnega prometa;
 - učinkovito in hitro usklajevanje – npr. fleksibilna uporaba zračnega prostora.
- c) Sprememba v zračnem prostoru ne sme negativno vplivati na obrambne in nacionalne varnostne interese.
- d) Zahteve civilnega in vojaškega zračnega prostora morajo biti uravnotežene na podlagi obsega ter narave predlogov za spremembo v zračnem prostoru.
- e) Predlog za spremembo v zračnem prostoru mora ustrezno upoštevati vzpostavljene ureditve v zračnem prostoru v zvezi z zagotavljanjem storitev.
- f) Če pogajanja med predlagatelji spremembe v zračnem prostoru in prizadetimi deležniki popolnoma zastanejo, je potrebna mediacija.
- g) Predlog spremembe v zračnem prostoru mora obravnavati socialne in okoljske vplive predlaganih sprememb.

3.2. Razlogi za zahtevo spremembe v zračnem prostoru

Sprememba v zračnem prostoru se lahko zahteva zaradi:

- oseb(-e) ali organizacije – predlagatelja spremembe, ki identificira potrebo po spremembi in izkaže legitimni interes za spremembo;
- kot posledica pregleda zračnega prostora;
- skladnosti s predpisi Evropske unije, mednarodnimi standardi in priporočenimi praksami Mednarodne organizacije za civilno letalstvo (ICAO).

Razlogi za spremembe v zračnem prostoru vključujejo, vendar niso omejeni na:

- večanje operativne varnosti in/ali učinkovitosti;
- obravnavanje sprememb v zmogljivosti zračnega prostora;
- zmanjševanje okoljskih vplivov operacij zrakoplovov ali

- omogočanje sprememb v komunikacijski, navigacijski in nadzorni infrastrukturi.

4. Pristojni organi

Agencija za civilno letalstvo RS (v nadaljnjem besedilu: agencija) in ministrstvo, pristojno za promet – Ministrstvo za infrastrukturo (v nadaljnjem besedilu: MZI), sta neposredna pristojna organa v zvezi z izvajanjem postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru.

MZI izvaja svoje pristojnosti tudi v okviru Odbora za upravljanje zračnega prostora RS, kot to določajo predpisi. MZI sprejema odločitve v pristojnosti Republike Slovenije v zvezi s spremembami v zračnem prostoru.

V okviru Odbora za upravljanje zračnega prostora RS deluje tudi ministrstvo, pristojno za obrambo, kot to opredeljujejo predpisi.

Agencija je nacionalni nadzorni organ. Njene vloge in odgovornosti so opredeljene spodaj.

4.1. Vloge in odgovornosti Agencije za civilno letalstvo RS v postopku uvajanja spremembe v zračnem prostoru

Agencija zagotovi :

- a) enakovredno in nepristransko svetovanje glede zahtev v postopku uvajanja spremembe v zračnem prostoru za predlagatelje spremembe v zračnem prostoru in zadevne deležnike, ko je to potrebno;
- b) ocenjevanje vsakega posameznega predloga za spremembo po lastni presoji;
- c) odobritev ali zavrnitev predlogov za spremembo, če je to potrebno, in s tem zagotavljanje:
 - i. uravnotežene odločitve, ki upošteva interese vseh uporabnikov zračnega prostora;
 - ii. najboljšo možno rešitev za vse zadevne interese;
- d) preučitev potrebe, da bi se MZI v odobritev preda predlog za spremembo in priporočene odločitve, če je to potrebno (npr. tudi če se šteje, da bo to vplivalo na »nacionalni interes«);
- e) zagotavljanje pravočasne objave odobrenega predloga spremembe , in
- f) izvajanje pregledov po izvedbi.

4.2. Nadzor postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru

Agencija izvaja nadzor nad izvajanjem zahtev, ki so določene s tem postopkom uvajanja spremembe v zračnem prostoru in veljajo za predlagatelje spremembe v zračnem prostoru.

Nadzor se izvaja:

- a) stalno ali ob predhodno določenih mejnikih med postopkom uvajanja spremembe v zračnem prostoru, kot je to določeno med uvodnim dajanjem navodil, in
- b) ko je sprememba v zračnem prostoru predložena v odobritev.

Agencija izvaja stalen nadzor ali nadzor ob predhodno določenih mejnikih med izvajanjem postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru in lahko zahteva pojasnitev ali dodatne informacije o vseh vidikih predloga spremembe v zračnem prostoru.

Ko agencija od predlagatelja spremembe v zračnem prostoru zahteva dodatne informacije, določi časovno obdobje, v katerem se mora predlagatelj spremembe odzvati, da bi se zagotovilo najzgodnejše

nadaljevanje ocenjevanja predloga, ki ne bo oviralo ciljnega datuma izvedbe spremembe v zračnem prostoru.

5. Predlagatelj spremembe v zračnem prostoru

Predlagatelj spremembe v zračnem prostoru (predlagatelj spremembe) je subjekt, ki predlaga spremembo v zračnem prostoru.

Predlagatelj spremembe:

- a) identificira potrebo po spremembi v zračnem prostoru;
- b) identificira veljavne zahteve (ustrezen pravni okvir in ta dokument) pri oblikovanju predloga spremembe v zračnem prostoru;
- c) oblikuje predlog spremembe v zračnem prostoru;
- d) izvede uvodno dajanje navodil s pristojnim organom;
- e) izvede učinkovito posvetovanje;
- f) dokončno oblikuje predlog spremembe in ga predloži Agenciji;
- g) odloča o izvedbi modifikacije predloga spremembe v zračnem prostoru;
- h) izvede spremembo in
- i) izvede pregled po izvedbi.

Agencija in MZI tudi lahko predlagata spremembo v zračnem prostoru in delujeta kot predlagatelj spremembe skladno s tem postopkom.

Če agencija deluje kot predlagatelj spremembe, mora zagotoviti, da vložitev predloga spremembe in nadaljnjo oceno predloga izvedeta ločena oddelka, kadar je to mogoče. Če to ni mogoče, mora agencija zagotoviti, da predlog spremembe in nadaljnjo oceno predloga izvedejo različne osebe in da ocenjevalec ni vključen v oblikovanje predloga.

5.1. Operativni vidiki

Predlagatelj spremembe zagotovi, da predlog spremembe v zračnem prostoru upošteva operativno okolje, za katero se predvideva, da bo obstajalo ob nameravani uvedbi predloga spremembe.

Vidiki operativnega okvira vključujejo:

- a) zmožnost navigacije zrakoplovov, ki naj bi delovali v zadevnem zračnem prostoru;
- b) glavne vzletno-pristajalne steze, ki se uporabljajo, in povezane zahteve postopka instrumentalnega letenja znotraj zadevnega zračnega prostora;
- c) trenutne in predvidene prometne tokove;
- d) trenutni in prihodnji nadzor ter komunikacijske sisteme, ki bodo na voljo;
- e) sistemske predpostavke izvajanja služb zračnega prometa, vključno (če je primerno) z največjim številom sektorjev, ki bodo na voljo za uporabo in
- f) trenutne ter prihodnje operativne zahteve vseh zrakoplovov, ki naj bi delovali znotraj zadevnega zračnega prostora ali v njegovi bližini in načine, s katerimi so službe zračnega prometa na voljo tem zrakoplovom.

Analiza pričakovane zmogljivosti navigacije letalske flote v točki (a) zgoraj vključuje:

- a) oceno števila zrakoplovov, ki lahko izpolnjujejo zahtevano navigacijsko specifikacijo za predlagan zračni prostor;
- b) razumevanje standardov, po katerih je treba certificirati navigacijske sisteme in potrditi operacije zrakoplovov ter letalskih prevoznikov;
- c) oceno števila zrakoplovov, ki opravljajo letenje znotraj zadevnega zračnega prostora in niso zmožni izpolnjevati predlagane navigacijske specifikacije.

Upoštevati je treba ureditve za opremljanje zrakoplovov, ki niso skladni z zahtevano navigacijsko specifikacijo. To lahko vključuje zagotavljanje »manjših« storitev tem zrakoplovom na podlagi načela najboljše storitve najbolj opremljenim (»Best Equipped, Best Served«)., To je lahko začasna ureditev do popolne skladnosti letalske flote.

5.2. Veljavnost spremembe v zračnem prostoru

Predlagatelj spremembe dokaže veljavnost spremembe z:

- a) oceno, da je cilje spremembe mogoče doseči z izvedbo predloga spremembe v zračnem prostoru in da obstaja pozitiven argument za spremembo;
- b) identifikacijo vplivov predloga, potrebe po omilitvenih ukrepih in nadaljnjem oblikovanju predloga.

Spremembo v zračnem prostoru je treba potrditi z eno izmed naslednjih metodologij: modeliranje zračnega prostora, hitra simulacija, simulacija v realnem času, kontrola aktualnih poti zračnega prometa, simulacija letenja, orodja za analizo podatkov, statistična analiza, modeliranje tveganja za trk, modeliranje hrupa in emisij, strokovna presoja.

6. Merila za predlog spremembe v zračnem prostoru

Na uvodnem srečanju (dajanju navodil) se preuči osnutek prvega predloga spremembe, ki ga je oblikoval predlagatelj spremembe. Pregledajo in proučijo se naslednja merila:

- a) cilji, obseg in ciljni datum izvedbe predloga spremembe;
- b) analiza obstoječih operativnih in okoljskih zahtev, vključno z vsemi zadevnimi sosednjimi strukturami in postopki zračnega prostora, njihova uporaba ter morebitni dogovori za usklajevanje med enotami;
- c) identifikacija možnosti spremembe, vključno z možnostjo »ne stori ničesar«; predlagatelj spremembe navede prednostno možnost spremembe v zračnem prostoru in pojasni razloge, zakaj se druge možnosti ne upoštevajo;
- d) podrobna utemeljitev, ki podpira prednostno možnost spremembe;
- e) ocena vplivov prednostne možnosti spremembe na vse zadevne deležnike;
- f) ocena elementov, ki omogočajo in omejujejo upravljanje zračnega prometa;
- g) začetna ocena vpliva prednostne možnosti spremembe na ureditve zračnega prostora v sosednjih državah (kjer je to primerno) in zahteve iz EU 677/2011;
- h) identifikacija povezlivosti s programi za evropski zračni prostor, vključno z zadevnimi časovnimi obdobji (kjer je to ustrezno);
- i) začetna ocena vplivov na okolje za prednostno možnost spremembe;
- j) identifikacija zadevnih deležnikov in
- k) svetovalni načrt.

Merila se lahko izvzamejo v primeru, če:

- se kontroliran zračni prostor in postopki letenja določijo začasno. Kontroliran zračni prostor in podporni postopki letenja se določijo začasno za podporo posebnim dogodkom, kot so večji politični, kulturni ali športni dogodki, vojaške vaje ali vojaške operacije;
- se omogočijo začasne omejitve v zračnem prostoru. Začasne omejitve v zračnem prostoru so lahko potrebne za obdobje trajanja dejavnosti ali dogodkov (npr. vojaške vaje, usposabljanja ali operacije), ki bodo bistveno vplivali na dejavnosti drugih uporabnikov zračnega prostora ali sosednje izvajalce služb zračnega prometa. Te lahko vključujejo kontroliran in nekontroliran zračni prostor in se lahko vzpostavijo za omejeno obdobje, ki ga sporoči pristojni organ.

Oblikovanje in izvajanje začasnih ureditev se izvajata skladno s časovnimi omejitvami za izvajanje spremembe v zračnem prostoru.

Začasne omejitve v zračnem prostoru skladno s tem postopkom ne smejo trajati dlje kot 1 mesec.

V primeru začasnih struktur za vojaške vaje in usposabljanja, ki so predmet odločitve drugega pristojnega organa, se ta postopek ne uporablja.

7. Zahteve za predlog spremembe v zračnem prostoru

Standardna oblika, v kateri se predlogi za spremembo v zračnem prostoru predložijo agenciji v oceno, in na podlagi katerega se bo posledično sprejela odločitev glede predloga, mora vključevati:

- a) Utemeljitev spremembe in analizo možnosti spremembe
- b) Tehnični opis sprememb:
 - i. opis zračnega prostora
 - ii. napovedi prometa
 - iii. podporno infrastrukturo/vire
 - iv. operativni vpliv
 - v. podporne zemljevide, karte in diagrame
- c) Gospodarski vpliv
- d) Oceno in zagotavljanje varnost
- e) Zahteve zračnega prostora in infrastrukture
- f) Operativno potrditev
- g) Okoljsko poročilo:
 - i. ocena vplivov hrupa
 - ii. ocena spremembe v vrednostih zgorevanja goriva/CO₂ in
 - iii. ocena vpliva na kakovost zraka v lokalnem okolju
- h) Ekonomsko vrednotenje okoljskih vplivov
- i) Poročilo o posvetovanju:
 - i. povzetek
 - ii. pregled odzivov
 - iii. spremembe predloga, ki izhajajo iz posvetovanja,
 - iv. podporna dokumentacija, vključno s kopijami vse posvetovalne korespondence
- j) Izvedbeni načrt:
 - i. ciljni datum izvedbe in alternativni datum (ali datumi), ob upoštevanju cikla sistema AIRAC
 - ii. vse načrtovanje dejavnosti obveščanja in izobraževanja

Med uvodnim dajanjem navodil (na uvodnem srečanju) lahko pristojni organi opredelijo elemente iz tega poglavja, ki se lahko izpustijo iz končnega predloga spremembe v zračnem prostoru.

8. Faze postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru

Postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru vključuje naslednje faze:

I. Faza predložitve zahteve

1. Identifikacija potrebe po spremembi v zračnem prostoru
2. Oblikovanje osnutka začetnega predloga spremembe skladno z merili za predlog spremembe v zračnem prostoru, ki so določeni v 6. poglavju in tudi obravnavajo operativne zahteve
3. Uvodno srečanje (dajanje navodil) s pristojnim organom.

II. Faza oblikovanja

4. Posvetovanje z zadevnimi deležniki (in analiza odzivov na posvetovanje)
5. Zaključek predloga za spremembo in predložitev predloga za spremembo v zračnem prostoru pristojnemu organu

III. Faza odobritve

6. Pregled predlogov, ki ga izvede agencija
7. (Regulatorna) Odločitev

IV. Faza izvedbe

8. Izvedba spremembe v zračnem prostoru
9. Pregled po izvedbi

8.1. Identifikacija potrebe po spremembi v zračnem prostoru

Predlagatelj spremembe identificira potrebo po spremembi v zračnem prostoru.

8.2. Uvodno srečanje (dajanje navodil)

Ker so vse spremembe v zračnem prostoru same po sebi edinstvene, je potrebno uvodno srečanje (dajanje navodil) za pospešitev predhodnih razprav med pristojnim organom in predlagatelji spremembe glede pomembnih vplivov predlagane spremembe v zračnem prostoru.

Na uvodnem srečanju lahko predlagatelj spremembe pristojnemu organu poda obrazložitve glede opisanih zahtev predloga za spremembo, vseh specifičnih vprašanj in težav, povezanih z njo, ter zakaj predlagatelj spremembe verjame, da bo predložena sprememba ureditve v zračnem prostoru obravnavala te zadeve.

Predlagatelj spremembe na uvodnem srečanju identificira ciljni datum izvedbe in alternativni datum ob upoštevanju cikla AIRAC.

Predlagatelj spremembe mora oblikovati osnutek začetnega predloga spremembe pred uvodnim srečanjem.

Delovni načrt za stalni nadzor nad načrtovano spremembo v zračnem prostoru se pripravi ob uvodnem srečanju, da se skrajša potrebno obdobje potrditve, ki je potrebno za lažji stalni nadzor ali nadzor v predhodno določenih fazah postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru, skladno z 8. poglavjem.

Uvodno srečanje daje pristojnemu organu možnost, da predloži ustrezne nasvete ter smernice za specifične zahteve glede vsakega posameznega predloga za spremembo v zračnem prostoru, vključno z oceno varnosti, ki se izvede skupaj z zadevnimi izvajalci služb zračnega prometa. Pristojni organ lahko zagotovi nasvete in smernice o zahtevah posamezne faze postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru skladno z razsežnostjo ter obsegom posameznega predloga za spremembo.

8.3. (Pod)postopek oblikovanja postopka letenja

(Pod)postopek oblikovanja postopka letenja je vključen v širši postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru. Tako lahko pride do interakcij med predlagateljem spremembe in izvajalcem storitve oblikovanja postopka instrumentalnega letenja. Treba je poudariti, da postopek, opisan v 8. poglavju, velja za predlagatelja spremembe, ki je izvajalec storitve oblikovanja postopka instrumentalnega letenja, ali pa ni. Če sprememba v zračnem prostoru vključuje nov postopek instrumentalnega letenja ali spremembo v obstoječem postopku instrumentalnega letenja in je predlagatelj spremembe hkrati izvajalec storitve oblikovanja postopka instrumentalnega letenja, sta oba postopka, ki ju uporablja

predlagatelj spremembe, enaka. Če pa predlagatelj postopka instrumentalnega letenja ni izvajalec storitve oblikovanja postopka instrumentalnega letenja, se lahko postopek oblikovanja postopka letenja šteje kot podpostopek širšega postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru.

(Pod)postopek oblikovanja postopka letenja se izvaja skladno s certifikacijskimi specifikacijami o oblikovanju in določanju postopkov instrumentalnega letenja ter drugimi pogoji za vzletanje in pristajanje zrakoplovov.

8.4. Ocena varnosti

Predlagatelj spremembe zagotovi, da so pred predložitvijo predloga za spremembo agenciji izpolnjene vse zahteve v zvezi z upravljanjem, ocenjevanjem in zagotavljanjem sprememb funkcionalnih sistemov.

8.5. Posvetovanje o spremembi v zračnem prostoru

Predlagatelj spremembe se z zadevnimi deležniki posvetuje o operativnih in okoljskih vplivih ter vseh drugih vidikih predlagane spremembe v zračnem prostoru in tudi analizira odzive na posvetovanje.

Predlagatelj spremembe zagotovi, da v predlogu spremembe ni vidikov, ki ne bi bili predmet posvetovanja, razen če lahko predlagatelj spremembe z utemeljenimi razlogi to popolnoma upraviči.

Zadevni deležniki so:

- zadevni izvajalci storitev ATM ANS in izvajalci drugih storitev v letalstvu, na katere bi predlog spremembe lahko imel vpliv;
- uporabniki zračnega prostora, tudi vojaški uporabniki zračnega prostora in Policija, in upravljavci letališč in drugi relevantni letalski subjekti;
- skupine, ki niso povezane z letalstvom (npr. lokalna oblast, lokalne skupnosti, okoljske interesne skupine); sosedne države;
- vse druge skupine, ki jih zadeva sprememba v zračnem prostoru in jih identificira predlagatelj spremembe (ali jih določi pristojni organ).

Predlagatelj spremembe sporoči podrobnosti o spremembi v zračnem prostoru za lažje sodelovanje vseh zadevnih deležnikov v posvetovanjih (ob upoštevanju pomembnosti sprememb v smislu zadevnega prebivalstva in njihove stopnje vpliva).

Predlagatelj spremembe vodi evidenco posvetovanj, vključno z revizijsko sledjo vseh sprememb v predlogu, ki izhajajo iz posvetovanj.

8.6. Pregled predlogov spremembe, ki ga opravi pristojni organ

Agencija ob prejemu predloga za spremembo v zračnem prostoru zagotovi, da je predloženi predlog skladen z določeno obliko.

Agencija oceni vsebino predloga za spremembo na podlagi ciljev predloga in meril, ki so določena v 6. Poglavju, ali tistih, ki jih opredeli pristojni organ v kateri koli fazi postopka.

Agencija obvesti predlagatelja spremembe o vseh pomanjkljivostih v predložitvi predloga in zahteva njihovo odpravo.

Agencija evidentira ugotovitve ocene predloga za spremembo v zračnem prostoru.

8.6.1. Evidenca pristojnega organa za pregled predlogov spremembe

Evidenca agencije za oceno predloga za spremembo v zračnem prostoru mora vključevati:

- a) Izjave o skladnosti predloga za spremembo z določenimi merili za spremembo v zračnem prostoru.
- b) Izjave o neskladnosti predloga za spremembo z določenimi merili za spremembo v zračnem prostoru.
- c) Izjave o nerešenih vprašanjih, ki zahtevajo popravne ukrepe predlagatelja spremembe.
- d) Priporočilo za odobritev ali zavrnitev predloga za spremembo s pojasnitvijo razlogov za tako odločitve.
- e) Izjave o odobritvi ali zavrnitvi predloga za spremembo.

8.7. Odločitev pristojnega organa

Pristojni organ po izvedbi ocene predloga za spremembo pravočasno obvesti predlagatelja spremembe o svoji odločitvi za odobritev ali zavrnitev predloga za spremembo.

Obvestilo (o odobritvi predloga za spremembo) vključuje načrtovani datum pregleda po izvedbi, ki ga zahteva poglavje 8.9.

Pristojni organ evidentira utemeljitev odločitve za odobritev ali zavrnitev predloga za spremembo v zračnem prostoru. Utemeljitev je del formalnega obvestila, ki se pošlje predlagatelju spremembe o odločitvi o odobritvi ali zavrnitvi predloga za spremembo, in po presoji pristojnega organa tudi drugim.

Pristojni organi za odločitve v zvezi s spremembami v zračnem prostoru

Upoštevajoč zakonski okvir, ki ureja slovenski zračni prostor iz 1. poglavja tega dokumenta, in seznamom sprememb iz 3. poglavja tega dokumenta, so pristojni organi za sprejem končne, formalne odločitve glede predloga spremembe v zračnem prostoru, ne glede na pristojnosti agencije v zvezi s tem dokumentom, naslednji:

- MZI je na podlagi drugega odstavka 11. člena Zakona o letalstvu pristojni organ za odločitve v zvezi z:
 - o omejitvami uporabe zračnega prostora zaradi zagotovitve javnega reda, varovanja določenih oseb, okolišev in objektov ter zagotavljanja varnosti ljudi in premoženja, lahko ministrstvo, pristojno za promet, samostojno ali na predlog pristojnega organa omeji ali prepove letenje zrakoplovov v določenih območjih;
- MZI je na podlagi 5. člena Zakona o letalstvu pristojni organ za odločitve v zvezi z:
 - o spremembami klasifikacije zračnega prostora;
 - o spremembami struktur zračnega prostora (lateralne in vertikalne dimenzije);
 - o določitvijo ali spremembo prepovedanih, omejenih ali nevarnih območij in drugih struktur zračnega prostora;razen če je z drugimi predpisi kot pristojen organ določena agencija, kot npr. za odločitve v zvezi s TMZ na podlagi skupnih pravil letenja (SERA);
- MZI je pristojni organ za predložitev predlogov sprememb predpisov (Vladi in Državnemu zboru) v zvezi z:
 - o spremembo vrste operacije (splošni zračni promet/operativni zračni promet) znotraj obsega zračnega prostora in/ali pogojev za uporabo tega zračnega prostora;
 - o spremembo zagotavljanja služb zračnega prometa znotraj katerega koli obsega zračnega prostora;
 - o spremembo organa (izvajalca storitev), ki nadzoruje dani obseg zračnega prostora;
 - o bistvenimi spremembami ur delovanja obstoječih struktur zračnega prostora;
- agencija je pristojni organ za odločitve v zvezi:

- z omejitvami ali prepovedmi letenja zrakoplovov v določenih območjih iz razlogov varstva okolja in varstva narave na predlog pristojnega organa (na podlagi tretjega odstavka 11. člena Zakona o letalstvu);
- s pristojnostmi na podlagi skupnih pravil letenja (SERA);
- z oblikovanjem postopkov letenja.

Vloga Odbora za upravljanje zračnega prostora RS v postopku uvajanja spremembe v zračnem prostoru

Odbor za upravljanje zračnega prostora RS je v skladu z:

- Uredbo Komisije (ES) št. 2150/2005,
- Uredba (ES) št. 551/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2004 o organiziranosti in uporabi zračnega prostora na enotnem evropskem nebu (uredba o zračnem prostoru), ki je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1070/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009,
- Eurocontolovimi specifikacijami (*EUROCONTROL Specification for the application of the Flexible Use of Airspace (FUA) – ECTRL SPEC*), in
- Protokolom za upravljanje zračnega prostora Republike Slovenije (2014),

pristojen za pripravo predlogov odločitev in drugih strokovnih gradiv v zvezi z nalogami strateškega upravljanja zračnega prostora Republike Slovenije. To pomeni, da mora biti pozvan k podaji mnenja in oblikovanju mnenja za zadeve iz 4. člena Uredbe Komisije (ES) št. 2150/2005 .

Pri izvajanju postopka uvajanja spremembe v zračnem prostoru predlagatelj spremembe in/ali agencija zagotovita, da je Odbor za upravljanje zračnega prostora RS pravočasno zaprosen k podaji mnenja, praviloma najkasneje v II. fazi postopka (faza oblikovanja) iz 8. poglavja tega dokumenta.

Odbor za upravljanje zračnega prostora RS se vedno povabi k posvetovanju z zadevnimi deležniki.

Odbor za upravljanje zračnega prostora RS v III. fazi postopka (fazi odobritve) iz 8. poglavja tega dokumenta lahko pripravi na podlagi ugotovitev/mnenja agencije predlog odločitev in drugih strokovnih gradiv v zvezi z nalogami iz 4. člena Uredbe Komisije (ES) št. 2150/2005.

8.7.1. Pogojna odobritev spremembe v zračnem prostoru

Nekatere odločitve o predlogu za spremembo v zračnem prostoru so lahko pogojne. V tem primeru je v okviru obvestila o odobritvi predlagatelj spremembe obveščen o vseh analizah po izvedbi, ki so predvidene v sklopu pregleda po izvedbi, in o predvidenem datumu tega pregleda. Predlagatelj spremembe mora v tem primeru soglašati z analizo pred odobritvijo oz. odločitvijo.

8.8. Izvedba spremembe v zračnem prostoru

Predlagatelj spremembe mora razpolagati z vsemi informacijami o odobreni spremembi v zračnem prostoru za njeno razglasitev.

8.8.1. Razglasitev spremembe v zračnem prostoru

Sprememba Zbornika letalskih informacij

Sprememba v zračnem prostoru se objavi s spremembo v Zborniku letalskih informacij vsaj en cikel AIRAC pred datumom začetka veljavnosti spremembe.

Pri večjih, bolj kompleksnih spremembah v zračnem prostoru, npr. tistih, ki vključujejo obsežne nove postopke, čezmejni zračni prostor itn., se lahko za objavo sprememb v Zborniku letalskih informacij določi daljše obdobje kot običajno, torej vsaj dva cikla AIRAC pred izvedbo spremembe.

Obseg spremembe Zbornika letalskih informacij

V sklopu postopka izvedbe morajo predlagatelji spremembe upoštevati obseg sprememb Zbornika letalskih informacij, ki ga bo povzročil sprejet predlog sprememba v zračnem prostoru. Obseg sprememb v Zborniku letalskih informacij lahko zahteva več časa in odlog objave ter s tem več časa za izvedbo spremembe v zračnem prostoru. V primeru sprememb zračnega prostora na terminalu lahko te ne vključujejo samo spremembe, kot jih je predlagal predlagatelj (v poglavju AD), ampak zahtevajo spremembe vsebin v poglavjih GEN, ENR ali celo poglavjih AD sosednjih aerodromov.

Podobno lahko spremembe na zračnih poteh (angl. en-route) in zunaj poti (angl. off-route) vplivajo na poti standardnega instrumentalnega odleta (SID), standardne prihodne zračne poti (STAR), postopke instrumentalnega letenja in karte zračnega prostora na terminalu v poglavju AD.

Spremembe na zračnih poteh (angl. en-route) in zunaj poti (angl. off-route) lahko vplivajo tudi na strukturo zračnega prostora sosednjih držav. Zato je treba upoštevati vpliv na celoten Zbornik letalskih informacij in morda zbornike letalskih informacij sosednjih držav.

Predhodno obvestilo o spremembi v zračnem prostoru

Predlagatelj spremembe lahko prepozna potrebo po predhodni objavi informacij glede odobrene stalne spremembe z okrožnico letalskih informacij vsaj mesec pred distribucijo spremembe Zbornika letalskih informacij, ki vsebuje spremembo v zračnem prostoru in skladno z zahtevami, ki jih določi pristojni organ. Tovrstno predhodno obvestilo lahko vključuje datum začetka izvajanja spremembe, dimenzije zračnega prostora, in kjer je to ustrezno, zemljevid spremenjene strukture zračnega prostora.

Obvestilo z letalsko okrožnico (AIC) za manjše inčasne spremembe ni vedno potrebno. Manjše aličasne spremembe se lahko predhodno objavijo z obvestilom letalcem (NOTAM) pred spremembo Zbornika letalskih informacij.

8.9. Pregled po izvedbi

Pregled po izvedbi je potreben za identifikacijo nadaljnjih zahtev za prihodnje spremembe v strukturah, vzorcih in postopkih zračnega prostora. Te potrebe se lahko določijo le z operativnimi izkušnjami.

Naravo vsakega pregleda določa obseg in vpliv same spremembe. Pregledi manjših sprememb se lahko izvedejo pisno, pri čemer lahko pri večjih spremembah zadevno enoto obišče pristojni organ. Končni rezultat vsakega pregleda je zagotoviti, da spremenjene ureditve v zračnem prostoru delujejo po pričakovanjih. Če se ugotovi, da spremenjene ureditve v zračnem prostoru ne delujejo po pričakovanjih, jih bo mogoče treba spremeniti.

Pristojni organ obvesti predlagatelja spremembe o času izvedbe pregleda po izvedbi. Pristojni organ sodeluje v tem pregledu po izvedbi.

Pregled po izvedbi oceni in potrdi uspešnost izvedbe spremembe v zračnem prostoru in identificira morebitna operativna vprašanja, ki lahko nastanejo po uvedbi spremembe.

Pregled po izvedbi se izvede 12 mesecev po izvedbi spremembe v zračnem prostoru.

Po opravljenem pregledu po izvedbi se postopek uvajanja spremembe v zračnem prostoru konča.

Po zaključku pregleda po izvedbi mora predlagatelj periodično spremljati delovanje spremembe v zračnem prostoru (kako uspešna je sprememba v zračnem prostoru).